

เอกสารวิชาการฉบับที่ ๒๖๐๗

กลไกการครอบงำทางอุดมการณ์ ภาษาและวัฒนธรรม
ของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ในประเทศไทย

โดย

ดร. ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมษายน ๒๕๒๖

• 1 ก.ย. 2547 069273 I 21269294

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เลขหมู่ (ท) ๕15
เลขทะเบียน 00๙164
วัน,เดือน,ปี 2๙ พ.ค. 35

กลไกการครองอำนาจอุดมการณ์ ภาษา และวัฒนธรรม
ของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ในประเทศไทย

ชัชวาลิ ชัยพันธุ์

๑. คำนำ:

ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ มาแล้ว บทบาทของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นต่อการขยายตัวของ เศรษฐกิจไทยได้เพิ่มขึ้น เป็นทวีคูณอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากปี ๒๕๑๖ เป็นต้นมา ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้สูญเสียอำนาจในแอซียนโคโนจีนไปทำให้จักรวรรดินิยมญี่ปุ่นสามารถขยายตัวทั้งขนาดขอบเขตและอาณาเขตของการดำเนินงาน เข้าครอบงำ เศรษฐกิจของไทยอย่างเต็มที่ ทั้งทรัพยากรและอิทธิพลตลอดจนอำนาจของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นในประเทศไทยได้เติบโตขึ้นอย่างมากมายโดยที่ญี่ปุ่นสามารถปิดบังอำพรางการชูดริตที่ญี่ปุ่น เกี่ยวข้องอยู่ในประเทศไทยและสามารถหลบหลีกการถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงได้ตลอดมา

จักรวรรดินิยมญี่ปุ่นได้เข้าครอบงำ เศรษฐกิจของไทยโดยอาศัยการดำเนินงานของบรรษัทข้ามชาติ เป็นสำคัญ โดยบรรษัทเหล่านี้ได้เข้ามาลงทุนทั้งโดยตรงและทางอ้อม เพื่อเข้าครอบครองทั้งในด้านการผลิตและการค้า ครอบคลุมไปเกือบทุกสาขาทาง เศรษฐกิจ ขณะเดียวกันก็ได้ร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับรัฐบาลญี่ปุ่นในการที่จะ เข้าครอบงำทางอุดมการณ์สร้างความ เชื่อแก่ประชาชนไทย โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นปกครองให้ยอมรับว่าการลงทุนของญี่ปุ่น ได้มีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาของประเทศ โดยพยายามปกปิดการชูดริต ไม่ว่าจะเป็นในรูปการจ่ายค่าจ้างแรงงานราคาถูก การผูกขาดด้านการบริหารและการจัดการรวมทั้ง เทคโนโลยีการผลิต การตั้งราคาโอน เพื่อหาประโยชน์จากการคุ้มครองด้านภาษี การส่งกำไรกลับไปสู่ประเทศญี่ปุ่น เป็นจำนวนมาก และแม้แต่การขยายตัวของ เงินทุนของบรรษัท เหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ได้มาจากแหล่ง เงินทุนภายในประเทศไทยโดยอาศัยการมีอำนาจและอิทธิพลที่เหนือกว่าผู้ประกอบการในประเทศนั้นเอง พร้อมทั้งได้สร้างอำนาจครอบงำทั้งทางอุดมการณ์ ภาษาและวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความนิยมญี่ปุ่น ผลก็คือได้มีการดึงดูดเอาผลประโยชน์ในทุกรูปแบบจากประเทศไทยไปรวมศูนย์อยู่ในประเทศญี่ปุ่นได้อย่างละเอียดละไม่พร้อม ๆ ไปกับได้ก่อให้เกิดการว่างงาน ความแตกต่างทางรายได้ระหว่างกลุ่มบุคคลและภูมิภาค และความยากจนแผ่ขยายไปอย่างกว้างขวางในประเทศไทย

บริษัทข้ามชาติและรัฐบาลของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นมีกลไกการครอบงำซึ่งทำงานร่วมกัน
 อย่างเป็นระบบ กลไกต่าง ๆ เหล่านี้จะประสานซึ่งกันและกันในการรักษาและขยายอำนาจครอบงำ
 ของญี่ปุ่นอยู่ตลอดเวลา การศึกษาถึงลักษณะและการทำงานของกลไกแห่งอำนาจครอบงำของบริษัท
 ข้ามชาติญี่ปุ่น ซึ่งได้เริ่มต้นมาเมื่อไม่นานมานี้ได้เน้นที่จะวิเคราะห์ถึงการควบคุมในทางเทคโนโลยี
 การควบคุมทางการเงิน และการใช้อำนาจในการตั้งราคาโอน เป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีได้มีการ
 การศึกษาถึงกลไกครอบงำทางด้านอุตสาหกรรม ภาษา และวัฒนธรรมแต่อย่างใด

บทความนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการ เสริมสร้างความรู้ในเรื่องกลไกการครอบงำทางอุตสาหกรรม
 ภาษา และวัฒนธรรมของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยก่อนอื่นจะวิเคราะห์ถึง
 ความเข้มข้นในการผูกขาดหรือครอบงำโดยจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นต่อ เศรษฐกิจของไทย จากนั้นจะได้ชี้
 ให้เห็นถึงการทำงานประสานกันอย่างเป็นระบบในการ เข้าครอบงำทางอุตสาหกรรม ภาษาและ
 วัฒนธรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้การครอบงำทางเศรษฐกิจโดยญี่ปุ่น เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
 สม่าเสมอ และปราศจากการโต้แย้งใด ๆ

๒. ความเข้มข้นของการผูกขาดและครอบงำเศรษฐกิจไทยโดยจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น:

ญี่ปุ่นได้เริ่มเข้ามาบีบบังคับหาความจริงจังต่อเศรษฐกิจของไทยตั้งแต่ภายหลังการ เปลี่ยนแปลงการ
 ปกครองปี ๒๔๗๕ โดยได้รับการสนับสนุนของชนชั้นปกครองในเวลานั้นที่ต้องการจะลดบทบาทของ
 สหราชอาณาจักรซึ่งได้เข้ามาผูกขาดเศรษฐกิจของไทยอย่างมากนับตั้งแต่การทำสนธิสัญญาเบาริ่ง
 ในปี ๒๓๙๙^๑ เพื่อส่งเสริมให้ญี่ปุ่นเข้ามาเป็นคู่แข่ง ชนชั้นปกครองในเวลานั้นจึงได้ยินยอมให้ญี่ปุ่นใช้
 นโยบายทุ่มตลาดในประเทศไทย ซึ่งทำให้ญี่ปุ่นสามารถส่งสินค้าออกมายังประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นจน
 อย่างมาก ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนสินค้าเข้าจากญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นจาก ๗.๔% ในช่วงปี ๒๔๓๒-๒๔๗๕
 มาเป็น ๒๑.๑% ในช่วงปี ๒๔๗๕-๒๔๘๑^๒ จากนั้นญี่ปุ่นได้เข้ามาตั้งธนาคารของตนขึ้นในไทย คือ
 ธนาคารโยโกยามา และบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ของญี่ปุ่นก็ได้เริ่มต้นเข้ามาดำเนินกิจการใน
 ประเทศไทย คือ มิตซูบิชิและมิตซุซุ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลญี่ปุ่น บริษัททั้ง ๒
 นี้ได้ดำเนินการส่งสินค้าออก ส่งสินค้าเข้า เป็นตัวแทนในการเดินเรือและประกันภัย ในขณะเดียวกัน
 ก็เข้าไปลงทุนในกิจการครอบคลุมไปหลายสาขา เช่น ข้าว ยาง ดิบบุก และป่าไม้ เป็นต้น^๓

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เป็นต้นมา บริษัทข้ามชาติของญี่ปุ่นได้เพิ่มการลงทุนในประเทศไทยขึ้นเป็นอย่างมาก โดยจะเห็นได้จากในช่วงปี ๒๕๐๙-๒๕๑๔ การลงทุนโดยตรงสุทธิของญี่ปุ่นในประเทศไทยมีถึง ๒๖.๙๖% เป็นที่สองรองจากสหรัฐอเมริกา^๕ การลงทุนของญี่ปุ่นนั้น ๕๐% เป็นการลงทุนด้านอุตสาหกรรมโรงงาน อีก ๒๐% เป็นการลงทุนด้านการค้า โดยมีบริษัทการค้าญี่ปุ่นประมาณ ๗๕ บริษัทประกอบกิจการอยู่ในประเทศไทย ทำธุรกิจส่งสินค้าเข้าและส่งออกสินค้าออก ในปี ๒๕๒๐ การส่งออกของไทย ๖๔% ต้องผ่านบริษัทญี่ปุ่น ซึ่งบริษัทเหล่านี้ส่วนใหญ่ญี่ปุ่นถือหุ้นอยู่แต่เพียงผู้เดียว

นอกจากการผูกขาดด้านการค้าระหว่างประเทศแล้ว ญี่ปุ่นยังเข้าครอบครองเศรษฐกิจของไทยโดยเข้าไปถือหุ้นในอุตสาหกรรมที่สำคัญต่าง ๆ ในอัตราสูง คือในอุตสาหกรรมอาหาร ๘๘% อุตสาหกรรมรถยนต์ ๗๐% อุตสาหกรรมทอผ้า ๖๘% อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ๖๖% อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ๕๐% อุตสาหกรรมเคมี ๔๙% และอุตสาหกรรมเหล็ก ๓๓%^๕ ซึ่งถ้าการประมาณการตัวเลขนี้ถูกต้องแล้วนับว่าการผูกขาดของญี่ปุ่นใน เศรษฐกิจไทยนั้นมีความ เข้มข้นที่สูงมากที่สุดเท่าที่เดียว

การผูกขาดดังกล่าวทำให้ญี่ปุ่นสามารถที่จะขูดรีดกอบโกยผลประโยชน์จากประเทศไทยไปได้ในอัตราสูง เงินลงทุนที่ไทยคาดว่าญี่ปุ่นจะนำเข้ามาตามขนาดของการลงทุนนั้นปรากฏว่า การขยายตัวของบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่ได้เงินทุนมาจากการแก่งแย่งจากนายทุนชาติภายในประเทศนี้เอง^๖ นอกจากนั้นยังได้มีการส่งเงินออกนอกประเทศในรูปของกำไรและเงินปันผล ซึ่งในช่วงปี ๒๕๑๑-๒๕๑๔ มีถึง ๑,๑๓๘.๒ ล้านบาท หรือ ๓๐.๑% ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงสุทธิของญี่ปุ่น

ในด้านของการจ้างงานปรากฏว่าบริษัทญี่ปุ่นมิได้เพิ่มการจ้างงานให้กับประเทศเท่าที่ควร เพราะบริษัทญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นบริษัทแบบใช้ทุนเป็นหลัก ในปี ๒๕๒๐ โดยเฉลี่ยจะมีพนักงานเพียง ๔๔๗ คน และญี่ปุ่น ๔.๗ คนต่อบริษัท โดยคนงานไทยมักจะได้รับค่าจ้างในอัตราต่ำ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับคนญี่ปุ่นในบริษัทเดียวกันแล้วพบว่าต่ำกว่าถึง ๑๐.๒ เท่าทีเดียว^๗

การลงทุนของญี่ปุ่นได้มีการส่งเอาวัตถุดิบ เครื่องจักร และอุปกรณ์จากญี่ปุ่นมาเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูง ซึ่งจะทำให้ไทยต้องขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่น และการพัฒนาของไทยต้องขึ้นอยู่กับญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก การศึกษาข้อมูลการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นพบว่า เศรษฐกิจของไทยต้องพึ่งพาญี่ปุ่นมากขึ้น ในขณะที่ญี่ปุ่นมีความจำเป็นต้องพึ่งพาไทยน้อยลง^๕

การจัดซื้อเครื่องจักร ชิ้นส่วนวัตถุดิบ และการขายสินค้าสำเร็จรูปให้แก่บริษัทใหญ่ของหุ้นส่วนชาวญี่ปุ่นยังพบว่าได้มีการตั้งราคาโอน เพื่อเป็นการโอนผลกำไรไปให้บริษัทแม่และปล่อยให้บริษัทร่วมทุนดำเนินงานไปโดยไม่มีผลกำไรในระดับที่ควร

ในขณะที่บริษัทญี่ปุ่นส่งสินค้าประเภทวัตถุดิบ เครื่องจักรและอุปกรณ์จากประเทศญี่ปุ่นมาเป็นจำนวนมากนี้ ปรากฏว่าบริษัทญี่ปุ่น กลับส่งสินค้าไปสู่ตลาดญี่ปุ่นลดลงเป็นอย่างมากคือ จำนวนการส่งออกออกไปญี่ปุ่นเป็น เปอร์เซ็นต์ของจำนวนการส่งออกของบริษัทญี่ปุ่นได้ลดลงจาก ๔๐.๑% ในปี ๒๕๑๔ มาเป็น ๑๔.๓% ในปี ๒๕๒๐ ทำให้การขาดดุลในระยะเวลาดียวกันเพิ่มขึ้นจาก ๑,๕๖๕ ล้านบาท มาเป็น ๔,๗๔๕ ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนการค้าทั้งหมดที่ไทยมีกับญี่ปุ่นแล้ว การขาดดุลที่เกิดจากบริษัทญี่ปุ่นมีถึง ๓๔% และยังถ้าพิจารณา รวมไปถึงการส่งผลประโยชน์จากการลงทุนของญี่ปุ่น ออกนอกประเทศด้วยแล้วก็ยิ่งทำให้ เห็นว่า การขาดดุลการค้าจากการลงทุนของญี่ปุ่นนั้นสูงมากทีเดียว

นอกจากที่กล่าวมาแล้วญี่ปุ่นยังผูกขาด เทคโนโลยีและการจัดการโดยมีการถ่ายทอดให้กับคนไทยน้อยมาก และญี่ปุ่นมักจะผูกขาดในตำแหน่งสำคัญ ๆ ทั่วประเทศ นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังละเลยทางด้านมลภาวะทำให้เกิดน้ำเสียและอากาศเป็นพิษ เป็นต้น

เท่าที่ยกมากล่าวทั้งหมดนั้นจะ เห็นได้ว่าญี่ปุ่นได้ผูกขาด เศรษฐกิจของไทยอยู่ในดิกรีที่สูงมาก และได้มีการขูดรีดกอบโกยผลประโยชน์กลับไปญี่ปุ่น จนในปี ๒๕๑๔ ศูนย์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย ได้ชักชวนประชาชนบอยคอตสินค้าญี่ปุ่นขึ้น และเมื่อนายกรัฐมนตรีธานาคะ เดินทางมาเยือนประเทศไทย อย่าง เป็นทางการก็ได้มีการ ดินขบวนต่อต้านอย่างรุนแรงทำให้บริษัทญี่ปุ่นและรัฐบาลญี่ปุ่นซึ่งร่วมมือกัน เป็นอย่างดีเสมอมาเกิดความวิตกกังวล และได้เริ่มใช้กลไกการครอบงำทางอุดมการณ์ ภาษาและวัฒนธรรมอย่างจริงจัง เพื่อเป็นฐานให้การครอบครองทาง เศรษฐกิจได้มีอย่างค่อเนื่องต่อไป ซึ่งความสำเร็จของกลไกดังกล่าวนี้เวลานี้ผ่านมา เป็น เครื่องพิสูจน์ได้เป็นอย่างดี เพราะตั้งแต่เหตุการณ์ครั้งนั้น เป็นต้นมา ยังไม่มีการต่อต้านการครอบงำของญี่ปุ่นอย่างรุนแรงแต่อย่างใด

๓. กลไกและรูปแบบทางทฤษฎี:

จักรวรรดินิยมนั้นหมายถึง วิธีการที่ประเทศหรือกลุ่มของประเทศหนึ่งใช้ในการครอบงำเหนือประเทศอื่นหรือกลุ่มประเทศอื่น โดยที่ฝ่ายแรกสามารถรักษาความสัมพันธ์ในการครอบงำนี้ไว้ได้อย่างเป็นระบบและมั่นคง เป็นระยะเวลานาน^{๑๐} การครอบงำของจักรวรรดินิยมนี้ทำโดยผ่านบริษัทลงทุนข้ามชาติ ซึ่ง Griffin^{๑๑} ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าบริษัทข้ามชาติเหล่านี้จะไม่ถือว่านโยบายต่าง ๆ ไม่ว่าจะของประเทศเจ้าของและประเทศเจ้าบ้านเป็นสิ่งที่กำหนดให้และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เหล่านั้น แต่จะได้พยายามที่จะมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจแลสังคม เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกในการแสวงหากำไรของบริษัทฯ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงมักจะเห็นว่ารัฐบาลของประเทศเจ้าของกับบริษัทข้ามชาติ มักจะร่วมมือกัน เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการที่จะเข้าครอบงำทางอุดมการณ์ภาษาและวัฒนธรรมในประเทศเจ้าบ้าน

ผู้บุกเบิกในการศึกษาพฤติกรรมของบริษัทข้ามชาติ เช่น Levitt^{๑๒} Frank^{๑๓} และ Hymer^{๑๔} ได้ช่วยให้เห็นถึงอำนาจครอบงำทางวัฒนธรรมและอุดมการณ์นอกเหนือไปจากการครอบงำด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการศึกษาของ Frank ในประเทศลาตินอเมริกา พบว่าส่วนที่สำคัญของการกดขี่ก็คืออาวุธในรูปของอุดมการณ์ เช่น สหรัฐได้พยายามเผยแพร่แนวความคิดในประเทศเหล่านั้นว่า เทคโนโลยีของสหรัฐสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้สารพัด นอกจากนั้นการครอบงำยังออกมาในรูปแบบของวัฒนธรรมโดยใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นเครื่องมือ เช่น นิตยสารต่าง ๆ เป็นต้น ตลอดจนได้มีการถ่ายทอดทางอุดมการณ์โดยผ่านระบบการศึกษาในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์และตำราเรียน

ลักษณะดังกล่าวตรงกับการศึกษาของ Mattelart^{๑๕} ซึ่งตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การถ่ายทอดทางอุดมการณ์มีกลไกที่สำคัญคือ ใช้สื่อการสอนต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่านสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย หนังสือตำราและการช่วยเหลือด้านผู้เชี่ยวชาญ ประเทศพัฒนาจะสามารถครอบงำความคิดและรูปแบบของวัฒนธรรมของประเทศด้อยพัฒนาไว้ได้โดยใช้สื่อมวลชนต่าง ๆ ที่พยายามส่งเสริมความนิยมทางด้านวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่าง ๆ มักได้รับเงินอุดหนุนที่จะให้ทำการสอนและวิจัยไปในทางที่จะส่งเสริมให้เห็นดีเห็นงามไปกับวิธีการของประเทศพัฒนา โดยเฉพาะแนวความคิดที่จะเป็นการสนับสนุนบริษัทข้ามชาติ

๔. กลไกและรูปแบบการครอบงำทางอุดมการณ์ ภาษา และวัฒนธรรมของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นในประเทศไทย :

ญี่ปุ่นได้พยายามที่จะส่งอุดมการณ์ ภาษา และวัฒนธรรมมายังประเทศไทยในลักษณะและรูปแบบต่าง ๆ กัน ได้มีความพยายามปลูกฝังวัฒนธรรมญี่ปุ่นแก่คนไทยโดยผ่าน วารสาร ภาพยนต์ วิทยุ และโทรทัศน์ ถ่ายทอดความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับญี่ปุ่น เพื่อสร้างความนิยมญี่ปุ่นโดยผ่านระบบการศึกษา โดยส่งเสริมการศึกษาภาษาญี่ปุ่นอย่างจริงจังทั้งในโรงเรียน มหาวิทยาลัยและแก่บุคคลทั่วไป ญี่ปุ่นได้เข้าไปมีส่วนในการสอนในมหาวิทยาลัย โดยการช่วยเหลือในรูปแบบผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ และให้ตำราเรียน เอกสารต่าง ๆ แบบให้เปล่า ให้ทุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาและค้นคว้าในหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับญี่ปุ่น หรือที่ญี่ปุ่นสนใจ ตลอดจนให้ทุนไปศึกษาและค้นคว้าวิจัยในญี่ปุ่น เพื่อที่จะได้นำความคิดและความนิยมญี่ปุ่นกลับมาเผยแพร่ต่อไป ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในรูปแบบให้เปล่าในโอกาสต่าง ๆ แก่รัฐบาลไทย และจัดหาเงินกู้ในโครงการที่ญี่ปุ่นสนใจในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อสร้างอุดมการณ์นิยมญี่ปุ่นให้เกิดขึ้นในชนชั้นปกครอง เป็นต้น

กลไกในการส่งออกทางอุดมการณ์ ภาษาและวัฒนธรรมนี้ทำโดยผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๑. Overseas Economic Cooperation Fund ทำหน้าที่

- ให้กู้ยืมในโครงการที่ญี่ปุ่นเห็นชอบ
- ให้เงินลงทุนในโครงการ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
- ให้กู้ยืมเพื่อการสำรวจและตระเตรียมการพัฒนา
- ให้กู้ยืมแก่รัฐบาลในการส่งสินค้าเข้าที่จำเป็นต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
- ศึกษาและสำรวจเกี่ยวกับความร่วมมือทาง เศรษฐกิจระหว่างประเทศที่อยู่ในข่ายขององค์การ

๒. The Export-Import Bank of Japan ทำหน้าที่

- จัดหาเงินทุนให้ผู้ส่งออกชาวญี่ปุ่น
- จัดหาเงินทุนให้กับบริษัทญี่ปุ่นที่ส่งผู้เชี่ยวชาญไปต่างประเทศ เพื่อฝึกฝนวิธีใช้ เครื่องจักรต่าง ๆ
- จัดหาเงินทุนให้แก่ผู้นำเข้าชาวญี่ปุ่น

- จัดหาเงินทุนที่จำเป็นสำหรับการลงทุนแก่บริษัทญี่ปุ่น
- ให้เงินกู้ธนาคารต่อธนาคาร ให้แก่รัฐบาลต่างประเทศ ตัวแทนและสถาบันการเงินต่างประเทศ เพื่อการนำเข้าซึ่งอุปกรณ์และการบริการเพื่อการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรที่ผลิตจากญี่ปุ่น
- ให้เงินกู้ที่มีการตกลงกันระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล

๓. Japan international Cooperation Agency ทำหน้าที่

- ให้การฝึกฝนด้าน เทคโนโลยี
- จัดส่งผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่นแก่องค์การรัฐบาล สถาบันวิจัย โรงเรียน หรือ ศูนย์ฝึกงานต่าง ๆ
- จัดส่งอุปกรณ์สืบเนื่องมาจากการส่งผู้เชี่ยวชาญ
- จัดศูนย์ความร่วมมือทาง เทคโนโลยีต่างประเทศ
- จัดการสำรวจเพื่อการพัฒนา
- ให้ความร่วมมือทางด้าน เกษตรกรรมและป่าไม้
- ให้ความร่วมมือทางด้าน แพทย์ศาสตร์
- ให้ความร่วมมือด้าน โรงงานอุตสาหกรรมและเหมืองแร่
- ให้ความร่วมมือทางด้าน เทคโนโลยีอื่น ๆ
- ให้ความช่วยเหลือแก่อาสาสมัครญี่ปุ่น
- ให้ความร่วมมือทางด้าน พัฒนาสังคมและการพัฒนาทางด้าน เกษตร ป่าไม้และเหมืองแร่
- ให้บริการการอพยพออกจากประเทศ

๔. Japanese Chamber of Commerce, Bangkok ทำหน้าที่ติดต่อกับระดับผู้บริหาร

ในวงการรัฐบาลไทยและกลุ่มนักธุรกิจในประเทศไทย เพื่อกระชับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยและญี่ปุ่น ศึกษาวิจัยถึงปัญหาการส่งออกของไทย หาแนวทางแก้ไขและส่งเสริมการส่งออกให้มากขึ้น

๕. Japan External Trade Organization ทำหน้าที่

- ให้บริการข้อมูลทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม เกี่ยวกับญี่ปุ่น
- ให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับญี่ปุ่นแก่นักธุรกิจที่ไปเยือนญี่ปุ่น
- ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน
- ให้บริการด้าน เอกสารและภาพยนตร์ทั้งด้านธุรกิจและวัฒนธรรม เกี่ยวกับญี่ปุ่น

๖. The Japan Foundation ทำหน้าที่

- ให้ทุนการศึกษาแก่นักวิชาการ และนักการอาชีพ ให้ศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น หรือ สังคมญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่น
- ให้ความช่วยเหลือโครงการของสถาบัน ในด้านการศึกษาวัฒนธรรมญี่ปุ่นในรูปแบบ อาจารย์ชาวญี่ปุ่นมาบรรยาย ออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน เพื่อเพิ่มจำนวนอาจารย์ประจำวิชา ญี่ปุ่นศึกษา ให้เงินช่วยเหลือการวิจัยในเนื้อหาที่เกี่ยวกับญี่ปุ่น จัดสัมมนาและการประชุม ให้ความช่วยเหลือแก่อาจารย์มหาวิทยาลัย นักศึกษา และอาจารย์ตามโรงเรียนต่าง ๆ ในด้านเตรียมการสอน เกี่ยวกับญี่ปุ่นศึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา หรือ อาจารย์ในการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในญี่ปุ่นให้หนังสือและ เอกสารตลอดจนช่วยเหลือใน ด้านการจัดพิมพ์

๗. Japan National Tourist Organization ทำหน้าที่

- เผยแพร่ข่าวสารในรูปของวารสารการท่องเที่ยว สุจิตร์ บทความโปสเตอร์ และรูปภาพ แก่บริษัทท่องเที่ยว หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และประชาชนทั่วไป
- จัดสัมมนา ฉายภาพยนตร์ และนิทรรศการ
- ให้คำปรึกษาและให้ความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศญี่ปุ่น
- ให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวสารการท่องเที่ยว
- เชิญผู้แทนหนังสือพิมพ์ และผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวไปรับ การอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับญี่ปุ่น และจัดส่งผู้เชี่ยวชาญญี่ปุ่นมาให้ความช่วยเหลือใน ด้านการท่องเที่ยว
- เผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับญี่ปุ่นในรูปวารสาร แผนที่ โปสเตอร์
- ค้นคว้า วิจัย และเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

๘. Japan Information Service ทำหน้าที่

- ให้บริการ Press Release แก่หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์
- แจกวารสารราย เดือนจากญี่ปุ่น เป็นภาษาไทยให้แก่หน่วยราชการ สถานีวิทยุ โทรทัศน์ โรงเรียน ตลอดจนสถานบันของรัฐบาลและเอกชน
- แจกเอกสารความรู้ เกี่ยวกับญี่ปุ่นแก่บุคคลทั่วไป

- ให้บริการยืมภาพยนตร์ เกี่ยวกับญี่ปุ่น
- ให้บริการแผ่นเสียงญี่ปุ่นแก่สถานวิเทศและโทรทัศน์
- เสนอภาพที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น

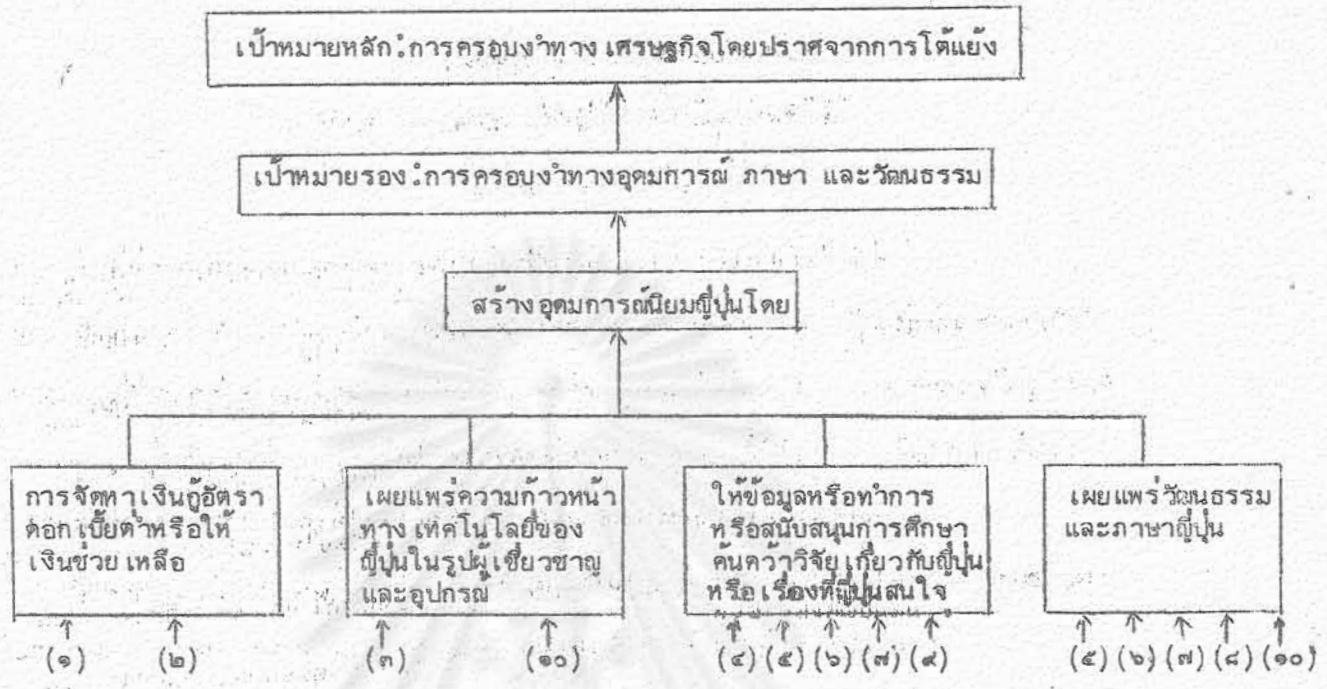
เท่าที่กล่าวมานั้น เป็นเพียงองค์กรที่มีอยู่ในประเทศไทย และเป็นของญี่ปุ่นแท้ ๆ เท่านั้น แต่ยังมีองค์กรที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นซึ่งทำหน้าที่ในการศึกษาริวิจัย เช่น มูลนิธิโตโยต้า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานในประเทศไทยที่ญี่ปุ่นให้ความช่วยเหลือจัดตั้งทำหน้าที่เผยแพร่ภาษาญี่ปุ่นและอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีของญี่ปุ่น เช่น สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น เป็นต้น

จากกลไกดังกล่าวสามารถเขียนแผนภาพเพื่อแสดงให้เห็นถึงระบบงานเพื่อการเข้าครอบครองอุตสาหกรรม ภาษา และวัฒนธรรมในประเทศไทยได้ ดังที่ได้แสดงไว้ท้ายบทความนี้

จะเห็นได้ว่าญี่ปุ่นได้สร้างกลไกในการครอบงำทางอุตสาหกรรม ภาษาและวัฒนธรรมขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งถ้ามองอย่างผิวเผินแล้วมักจะคิดว่าหน่วยงานเหล่านี้ทำงานแยกเป็นอิสระโดยปราศจากเป้าหมายร่วมกันและเป็นองค์การที่ไม่หวังผลกำไร

๕. ข้อสรุป:

จากทฤษฎีทำให้เราทราบถึงกลไกในการเข้าครอบครองเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาโดยประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทข้ามชาติ การเข้าครอบครองทางเศรษฐกิจนั้นจะเป็นเป้าหมายหลัก จากนั้นก็จะมีสร้างกลไกที่จะครอบครองทางอุตสาหกรรม ภาษาและวัฒนธรรมเพื่ออำพรางการขูดรีด และทำให้สามารถรักษาอำนาจครอบงำนั้นไว้ได้โดยปราศจากข้อโต้แย้งที่รุนแรง จากการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงดังกล่าวในกรณีของญี่ปุ่นในประเทศไทย ทำให้เราตระหนักชัดถึงความถูกต้องของทฤษฎีดังกล่าวมากขึ้น ญี่ปุ่นได้สร้างกลไกขึ้นทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบในการที่จะเข้าครอบงำอุตสาหกรรม ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อที่จะสามารถปิดบังอำพรางการขูดรีดอันเกิดจากการเข้าผูกขาดและครอบงำเศรษฐกิจของไทยไว้ในอัตราสูง กลไกดังกล่าวได้ทำงานประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ความนิยมญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและในอัตราที่สูง ส่วนการโต้แย้งอย่างรุนแรงที่เคยมีขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๑๔ นั้นมิได้เกิดขึ้นอีกเลย

คำอธิบาย:

- ๑. Overseas Economic Cooperation Fund
- ๒. The Export-Import Bank of Japan
- ๓. Japan International Cooperation Agency
- ๔. Japanese Chamber of Commerce, Bangkok
- ๕. Japan External Trade Organization
- ๖. The Japan Foundation
- ๗. Japan National Tourist Organization
- ๘. Japan Information Service
- ๙. มูลนิธิโตโยต้า
- ๑๐. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หนังสืออ้างอิง

๑. ฉัตรทิพย์ นาถสุภาและสุธี ประศาสน์ เศรษฐ, ระบบ เศรษฐกิจไทย ค.ศ. ๑๘๕๑-๑๙๑๐, วัฒนาการทุนนิยมไทย, ฝ่ายวิชาการ คณะ เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กลุ่ม เศรษฐศึกษา คณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓.
๒. Prasartset S. Thailand-Japan Trade: A Case of Third World Dependency, เอเชียปริทัศน์, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ มกราคม-มีนาคม, ๒๕๒๓, หน้า ๑๓๘.
๓. ฝ่ายวิชาการ คณะ เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของบริษัท นานาชาติ, เอกสารโรเนียว, ไม่ทราบปี
๔. ธนาคารแห่งประเทศไทย
๕. วารินทร์ วงศ์หาญเขาว, บริษัทนานาชาติกับ เศรษฐกิจพึ่งตัวเองของประเทศไทย, วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๑๘, หน้า ๒๓.
๖. Nakauchi, T. Japanese Investment and Financing Through Banking Institution in Thailand, ECOEN Report, No 18, 1975.
๗. Somsak Tambunlertchai, Japanese and American Investments in Thailand's Manufacturing Industries, Institute of Developing Economics, 1977, p.2
๘. Prasartset S (2523)
๙. Hikoji Katano, Masaru Saito, Eiji Ogawa, Technology Transfer in Japanese Joint Venture in Thailand, a Case Study of Textile Industry, ECOEN Study No. 19, June 1976.
๑๐. Galtung J, A Structural Theory of Imperialism, The African Review, Vol. 1, April, 1972.
๑๑. Griffin, K, Multinational Corporations and Basic Needs Development, Development and Change, Vol 8, Jan 1977, pp. 61-76.
๑๒. Levitt, K. Silent Surrender, the Multinational Corporation in Canada, Toronto Macmillan Co, 1970.

Chulalinet

3 0021 00191800 2

๑๒

๑๓. Frank, AG, Latin America: Underdevelopment or Revolution, New York, Monthly Review Press, 1969.

๑๔. Hymer, S, The Efficiency Contradictions of Multinational Corporations, American Economic Review, Papers and Proceedings, May 1970.

๑๕. Mattelart, A Multinational Corporations and the Control of Culture: The Ideological Apparatures of Imperialism, Harvester Press, 1978.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย